

Księgi narodu polskiego i pielgrzymstwa polskiego

Powstały w roku 1832. Stylizowane na biblijne przypowieści, pisane zrytmizowaną prozą ujętą w wersety, nawet wydane zostały anonimowo w formie książeczki do nabożeństwa. Ich adresatem mieli być polscy emigranci. Ich celem zaś – krzewienie religii wolności. Pierwsza część (*Księgi narodu*) jest poświęcona dziejom świata potraktowanym jako pochod Wolności. Historia w tym ujęciu stanowi pole walki dobra ze złem, Boga i Szatana. Rozbiory Polski zostają porównane do ofiary Chrystusa, bowiem Polska jako jedyna nie prowadziła zaborczych wojen, toteż właśnie ona będzie odkupicielem narodów: „za zmartwychwstaniem narodu polskiego ustaną w chrześcijaństwie wojny”. W całości dominuje więc oczekiwanie wielkiej przemiany losów świata za sprawą jednej, wybranej jednostki lub zbiorowości zwane mesjanizmem.

Ale *Księgi* nie tylko zawierają zapowiedź przyszłego zwycięstwa. Są również wezwaniem do czynu – walki o wolność. Druga ich część – *Księgi pielgrzymstwa polskiego* – stanowi swoisty katechizm patriotyzmu, nadaje sens klęskom narodowym i wyznacza nowe cele przed ludźmi, którzy w wyniku tychże klęsk znaleźli się na emigracji i nie wiedzą, jak dalej żyć. Dlatego emigranci mają być żołnierzami wolności, pielgrzymami w drodze do „Ojczyzny wolnej” i jej apostołami. W ten sposób Mickiewicz próbował zaradzić emigracyjnym bolączkom, dawał skłóconej zbiorowości samotnych mężczyzn konkretną misję dzielenia się z innymi mądrością słabych i świadczenia, że cierpienie doznane w wyniku bezprawia i klęsk ma w innym, opatrnościowym wymiarze, ogromne znaczenie.